ДАЛЕКОСЕЖНЕ ПОСЛЕДИЦЕ ГАЈЕЊА И ДИСТРИБУЦИЈЕ ГЕНЕТСКИ МАНИПУЛИСАНИХ ПОЉОПРИВРЕДНИХ КУЛТУРА

Малоумни робови профита

Мачвански случај јасно указује да путеве треба блокирати и побуне подизати пре сетве, уз захтев држави да се умеша у свој посао и обрачуна се са мафијом, а не у време жетве, изговарајући се на сиромаштво, тражити право да се „само још овај пут" тржишту испоручи отровна храна. Јер то није само стратешки удар на привреду Србије и њену најизгледнију развојну шансу, него и отворена диверзија против здравља нације, с непоправљивим последицама

Пише: Наташа Стевић

Бло-ка-дом пу-те-ва од стра-не по-љо-при-вред-ни-ка на три пунк-та у Ма-чви (Бе-ло-тић, Бо-га-тић, Ма-чван-ски Мет-ко-вић), кра-јем ав-гу-ста, еска-ли-ра-ла је још јед-на „афе-ра" због не-ле-гал-ног уз-га-ја-ња ге-нет-ски мо-ди-фи-ко-ва-не со-је на по-љи-ма у Ср-би-ји. По-но-во су јед-ни би-ли за-пре-па-шће-ни оп-ште-по-зна-том при-чом, дру-ги по-сло-вич-но нео-ба-ве-ште-ни, тре-ћи „прин-ци-пи-јел-ни на фр-таљ". Зва-нич-но, фи-то-па-то-ло-зи Ми-ни-стар-ства по-љо-при-вре-де от-кри-ли су у Ма-чви 370 хек-та-ра

за-се-ја-них ге-нет-ски мо-ди-фи-ко-ва-ном со-јом. Ка-та-стар-ски су утвр-ђе-ни вла-сни-ци пар-це-ла, на-ло-же-но је про-пи-сно уни-шта-ва-ње тих за-са-да. Ка-да су слу-жбе-на ли-ца из Ми-ни-стар-ства, у прат-њи по-ли-ци-је, кре-ну-ла на из-вр-ше-ње, на-и-шли су на пу-те-ве бло-ки-ра-не по-мо-ћу ви-ше од 200 трак-то-ра, ком-бај-на и дру-гих по-љо-при-вред-них ма-ши-на.

Пред-став-ни-ци др-жа-ве у од-у-ми-ра-њу су се по-ву-кли. Ми-ни-стар по-љо-при-вре-де, по-зна-та по свом ба-вље-њу от-кри-ва-њем хлад-ња-ча са ле-ше-ви-ма и јав-ном бла-ће-њу срп-ских сна-га без-бед-но-сти на Ко-сме-ту, сво-је од-сту-па-ње од пра-ви-ла слу-жбе об-ја-сни-ла је бле-ду-ња-вим по-лу-и-де-о-ло-шким фло-ску-ла-ма. По са-ве-ти-ма сво-је мар-ке-тин-шке аген-ци-је, ваљ-да, из-ја-ву тим по-во-дом да-ла је сли-ка-ју-ћи се иза лап-то-па, ко-ји све-до-чи о ње-ној мо-дер-но-сти и ви-со-кој тех-но-ло-ги-зо-ва-но-сти.

По-бу-ње-ни се-ља-ци твр-де да је ак-ци-ја Ми-ни-стар-ства по-љо-при-вре-де про-из-вољ-на и не-прин-ци-пи-јел-на, те да овај ре-сор Вла-де Ср-би-је „опет ра-ди за ра-чун уво-знич-ког ло-би-ја". Са-мо у том де-лу Ма-чве, твр-де, има пре-ко 3.500 хек-та-ра за-се-ја-них истом ге-нет-ски ма-ни-пу-ли-са-ном со-јом. Пар-це-ле за уни-шта-ва-ње би-ра-не су „од-о-ка-тив-но", упр-кос рас-по-ло-жи-вој са-вре-ме-ној опре-ми за де-тек-то-ва-ње ге-нет-ски ма-ни-пу-ли-са-них за-са-да, ка-жу по-љо-при-вред-ни-ци. Уве-же-на ге-нет-ски ма-ни-пу-ли-са-на со-ји-на сач-ма ни-је уни-шта-ва-на, ка-ко стро-го на-ла-же за-кон, не-го је иле-гал-ним ка-на-ли-ма, уз не-ве-што жму-ре-ње др-жа-ве, усме-ра-ва-на ка се-ља-ци-ма, нај-ви-ше у Вој-во-ди-ни и Ма-чви.

„Др-жа-ва се на-јед-ном се-ти-ла да је ова биљ-ка за-бра-ње-на, а про-шле и ра-ни-јих го-ди-на без ика-квих про-бле-ма пре-да-ва-ли смо исту та-кву со-ју овла-шће-ним от-ку-пљи-ва-чи-ма: Млин-ској ин-ду-стри-ји у Бо-га-ти-ћу, бе-о-град-ској 'Уља-ри-ци', бач-ко-па-ла-нач-кој фир-ми 'Со-ја-про-те-ин'", из-ја-ви-ли су пред-став-ни-ци „по-бу-ње-ни-ка". „При-ват-ни-ци, 'сур-чин-ци' у по-љо-при-вре-ди, со-ји-ну сач-му уво-зе за 12-13 ди-на-ра, а про-да-ју је по 30 ди-на-ра. На де-кла-ра-ци-ја-ма у по-љо-при-вред-ним апо-те-ка-ма ја-сно пи-ше да је реч о про-из-во-ду од, та-ко-ђе, ге-нет-ски ма-ни-пу-ли-са-не со-је, по-ре-клом из Ар-ген-ти-не и Аме-ри-ке. Ни-ко не за-пле-њу-је те за-ли-хе у апо-те-ка-ма и ма-га-ци-ни-ма про-из-во-ђа-ча сточ-не хра-не, ни-ко не ди-ра уво-зни-ке, ко-рум-пи-ра-не др-жав-не струк-ту-ре ко-је су до-пу-сти-ле да не-за-ко-ни-то се-ме уђе у зе-мљу и не-сме-та-но бу-де ди-стри-бу-и-ра-но. Не! Ко-вер-тић ис-под сто-ла и жму-ре! Али су сад до-шли ов-де, код се-ља-ка, на кра-ју лан-ца, на нај-сла-би-ју ка-ри-ку, да тре-ни-ра-ју стро-го-ћу."

Ми-ро-слав Ву-јо-вић, по-моћ-ник ре-сор-ног ми-ни-стра, из-ја-вио је:

„На-шу кон-тро-лу то ни-је мо-гло да про-ђе. Увоз се-ме-на оба-вља се по вр-ло стро-гим про-це-ду-ра-ма, на осно-ву ла-бо-ра-то-риј-ских ис-пи-ти-ва-ња. Се-ља-ци нам ни-су да-ли пре-ци-зне по-дат-ке где су ку-по-ва-ли та-кво се-ме. Ми ни-ко-ме не уни-шта-ва-мо за-са-де из хи-ра, али је то нео-п-ход-но. Упо-тре-ба ова-кве со-је стро-го је за-бра-ње-на у на-шој зе-мљи. Реч је, не-сум-њи-во, о иле-гал-ном уво-зу и ди-стри-бу-ци-ји.”

НЕО-П-ХОД-НЕ НАЈ-РИ-ГО-РО-ЗНИ-ЈЕ МЕ-РЕ

Ства-ри, ме-ђу-тим, ни-су ни-ма-ло на-ив-не и не мо-гу се за-вр-ши-ти на ова-квим плит-ким и уоп-ште-ним пре-пу-ца-ва-њи-ма, или на не-кој ак-ци-ји „са-мо за очи ка-ме-ра”. Реч је о по-тен-ци-јал-но ра-зор-ном уда-ру на при-вре-ду, ко-јој је про-из-вод-ња при-род-не хра-не, без ге-нет-ских ма-ни-пу-ла-ци-ја и штет-них хе-ми-ка-ли-ја, ве-ро-ват-но нај-ре-ал-ни-ја раз-вој-на мо-гућ-ност. Да би се у ак-ту-ел-но ре-де-фи-ни-са-ње европ-ске стра-те-ги-је про-из-вод-ње хра-не укљу-чи-ло на пра-ви на-чин, та област мо-ра би-ти ри-го-ро-зно од-бра-ње-на. Упра-во здра-ва по-љо-при-вред-на про-из-вод-ња је јед-на од рет-ких обла-сти, ако не је-ди-на, у ко-ји-ма при-вре-да Ср-би-је *ре-ал-но* мо-же да сво-је про-из-во-де ре-дов-но из-во-зи и про-да-је на За-па-ду. Као и сва-ка ве-ли-ка мо-гућ-ност, и ова се мо-же и по-зла-ти-ти и упро-па-сти-ти.

Је-дан од си-гур-них на-чи-на да про-коц-ка-мо бит-не ком-па-ра-тив-не пред-но-сти на-ше по-љо-при-вре-де сва-ка-ко је да под-лег-не-мо при-ти-сци-ма за уво-ђе-ње у упо-тре-бу ге-нет-ски ма-ни-пу-ли-са-не сточ-не хра-не, се-мен-ског ма-те-ри-ја-ла или сред-ста-ва за пре-хра-ну. Та-ко гу-би-мо и здра-вље и про-из-вод-њу и но-вац. У про-шлом бро-ју смо из-не-ли до-ка-зе да је не-мо-гу-ће га-је-ње ге-нет-ски ма-ни-пу-ли-са-них и здра-вих по-љо-при-вред-них кул-ту-ра јед-них по-ред дру-гих без не-по-пра-вљи-вих штет-них по-сле-ди-ца.

„Иза при-ти-са-ка за ко-ри-шће-ње ге-нет-ски ма-ни-пу-ли-са-не хра-не ини-ци-јал-но сто-је ин-те-ре-си ве-ли-ких мул-ти-на-ци-о-нал-них ком-па-ни-ја ко-је су у ге-нет-ски ин-же-ње-ринг утро-ши-ле огром-на сред-ства и са-да су по-ста-ле нер-во-зне. Не-ма-ју вре-ме-на ни же-ље да се ба-ве не-га-тив-ним по-сле-ди-ца-ма ге-нет-ског ин-же-ње-рин-га. Хо-ће што пре да из-ву-ку огро-ман про-фит, али епи-де-ми-је у ЕУ, као ди-рект-на по-сле-ди-ца ге-нет-ских ма-ни-пу-ла-ци-ја у ис-хра-ни сто-ке, у ко-ре-ну их оне-мо-гу-ћа-ва-ју”, об-ја-шња-ва др Стан-ко Сту-ден, углед-ни срп-ски по-љо-при-вред-ни струч-њак. „Сто-га на дру-гим тр-жи-шти-ма, на-ро-чи-то у си-ро-ма-шним зе-мља-ма ко-је су на раз-не на-чи-не за-ви-сне од њих, мул-ти-на-ци-о-нал-не ком-па-ни-је на-сту-па-ју ве-о-ма агре-сив-но, на-ме-ћу-ћи ге-нет-ски ма-ни-пу-ли-са-ну хра-ну. Је-дан од пр-вих под-му-клих уда-ра на срп-ску при-вре-ду на-кон ок-то-бра 2000. био је усме-рен у ту тач-ку. На-ша та-да-шња вла-да (ма-да то ов-де ни-ко не сме или не-ће да при-зна) би-ла је при-мо-ра-на да при-хва-ти 55.000 то-на ге-нет-ски ма-ни-пу-ли-са-не со-ји-не сач-ме. Пре не-го што је пот-пи-сан уго-вор с та-да-шњим аме-рич-ким ам-ба-са-до-ром Ви-ли-ја-мом Монт-го-ме-ри-јем о тој ‘до-на-ци-ји аме-рич-ке вла-де’, Аме-ри-кан-ци су нам ну-ди-ли 20.000 то-на ге-нет-ски ма-ни-пу-ли-са-ног ку-ку-ру-за у ко-мер-ци-јал-ном аран-жма-ну. Оно-вре-ме-на Са-ве-зна вла-да (пре-ми-је-ра Пе-ши-ћа) од-би-ла је то, под из-го-во-ром да не мо-же да пла-ти. По-том је ухва-ће-на у рас-ко-ра-ку. Мо-гла је да од-би-је ко-мер-ци-јал-ни аран-жман, јер ни-је хте-ла да га пла-ти, али *ни-је сме-ла* да од-би-је ову ‘до-на-ци-ју’. Од-би-ја-њем би иза-зва-ла не-ми-ло-ср-дан ем-бар-го на све дру-ге ви-до-ве по-мо-ћи на-шој др-жа-ви.”

СЕ-ЉА-ЦИ ДУ-ЖНИ ДА ЗНА-ЈУ

Та-ко, „до-на-ци-ја” ге-нет-ски ма-ни-пу-ли-са-не со-ји-не сач-ме сти-гла је на бер-зу у Но-вом Са-ду и про-да-ва-на три ди-на-ра по ки-ло-гра-му јеф-ти-ни-је не-го што је при-род-на и нор-мал-на со-ји-на сач-ма, јер се тач-но ра-чу-на-ло да би се на ту уди-цу ла-ко мо-гли упе-ца-ти оси-ро-ма-ше-ни се-ља-ци. Ме-ђу-тим – ка-ко по-ка-зу-је сту-ди-ја *Свет ни-је ро-ба. Се-ља-ци про-тив не-здра-ве хра-не*
(Па-риз, 2000) Жо-зеа Бо-веа и Фран-соа Ду-фо-ра – европ-ски се-ља-ци, бо-ље ин-фор-ми-са-ни од срп-ских, са-чу-ва-ли су мно-го ви-ши сте-пен раз-бо-ри-то-сти и од-го-вор-но-сти од мо-дер-них ин-те-лек-ту-ал-них, тех-но-ме-на-џер-ских и

по-ли-тич-ких ели-та.

Ва-ља зна-ти да ге-нет-ски ма-ни-пу-ли-са-на со-ји-на сач-ма, и сви слич-ни по-ље-при-вред-ни про-из-во-ди и хра-на, ни-су про-шли нео-п-ход-на стро-га на-уч-на ис-тра-жи-ва-ња на осно-ву ко-јих би мо-гло да се тврди да је при-ме-на у ис-хра-ни љу-ди и сто-ке не-шко-дљи-ва. Реч је о кли-нич-ким ис-тра-жи-ва-њи-ма на љу-ди-ма ко-ја би тра-ја-ла не ма-ње од 30 го-ди-на. У гла-ди за про-фи-том и скра-ћи-ва-њем вре-ме-на обр-та ка-пи-та-ла, мул-ти-на-ци-о-нал-не ком-па-ни-је из-гле-да ра-ди-је ула-жу у знат-но кра-ће уђут-ки-ва-ње гла-со-ва ра-зум-ног от-по-ра.

„Био је то раз-лог за пра-ви рат из-ме-ђу вла-де САД и зе-ма-ља Европ-ске Уни-је", под-се-ћа Стан-ко Сту-ден. „ЕУ се го-ди-на-ма опи-ра-ла уво-зу ге-нет-ски ма-ни-пу-ли-са-не хра-не. Ви-дев-ши да не мо-же да из-др-жи при-ти-сак, при-бе-гла је ра-зним лу-кав-стви-ма. До-зво-ли-ла је, на при-мер, да се уве-зе са-мо 1 од-сто ге-нет-ски ма-ни-пу-ли-са-них про-из-во-да, и то да бу-ду по-себ-но озна-че-ни као та-кви, а оста-так уво-за мо-ра да бу-де пот-пу-но здрав и нор-ма-лан. Опа-сност је у то-ме што ге-ни тран-сплан-ти-ра-ни у ге-нет-ску струк-ту-ру (на при-мер) со-ји-не сач-ме ула-зе у жи-во-тињ-ски ор-га-ни-зам и ве-ли-ка је мо-гућ-ност да до-спе-ју у ла-нац ДНК у ће-ли-ја-ма сто-ке. Чо-век се хра-ни тим ме-сом, што отва-ра мо-гућ-ност да се ти ге-ни ин-план-ти-ра-ју и у на-шу ге-нет-ску струк-ту-ру. Чак и ако се на на-ма не ис-по-ље од-мах штет-ни ефек-ти, ве-ли-ка је мо-гућ-ност да се у још ра-ди-кал-ни-јем ви-ду по-ја-ве на бу-ду-ћим ге-не-ра-ци-ја-ма. Али та-да по-прав-ке не-ма; што-те иза-зва-не ге-нет-ском ма-ни-пу-ла-ци-јом не мо-гу се ви-ше ни-чим опо-зва-ти."

Опа-сно-сти од тро-вач-ких упли-ва мо-гу има-ти друк-чи-је фор-ме и до-ла-зи-ти са дру-гих стра-на све-та, али са-ве-зни-ка увек тра-же у до-ма-ћој или глу-по-сти или беш-ча-шћу. По-сле-ди-це су да-ле-ко-се-жне и не-по-пра-вљи-ве, а од-го-вор-но-сти у овој ства-ри не мо-гу би-ти из-у-зе-ти ни др-жа-ва и ње-ни слу-жбе-ни-ци, ни за-ин-те-ре-со-ва-ни про-фит-ни ло-би и фир-ме, ни са-ми се-ља-ци, ко-ји су ду-жни да зна-ју шта чи-не. **<**

(Септембар 2005)